

39. TRADICIONALNI POSVET JAVNE SLUŽBE KMETIJSKEGA SVETOVANJA (JSKS)

Posvet Javne službe kmetijskega svetovanja in dogodkov Evropskega partnerstva za inovacija - EIP

Kompromisni predlog Direktive o monitoringu in odpornosti tal

Dr. Petra Karo Bešter, Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo

Bled,
18. – 19. 11. 2024

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE, PODNEBJE IN ENERGIJO

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Izhodišča

- Objava predloga → 5. julija 2023.
- Strategija EU za tla do leta 2030 → Koristi zdravih tal za ljudi, hrano, naravo in podnebje.
- Obstoječe politike.
- Fleksibilnost državam članicam.

Faza sprejema postopka

Predlog komisije → obravnavan na delovni skupini Sveta EU → splošni pristop.

Trenutno trialogi.

Direktiva še ni sprejeta!

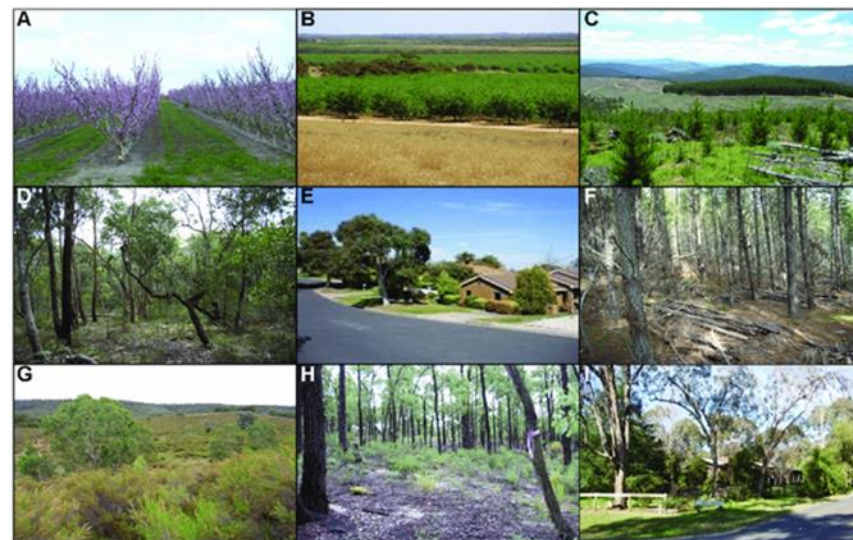

Ključna področja

Naslavlja tri ključna področja:

- monitoring in oceno zdravja tal;
- trajnostno upravljanje s tlemi in
- upravljanje onesnaženih območij.

Vsa tla, ne glede na rabo.

Cilji

- Okvir za EU monitoring tal.
- Izboljševati ali ohranjati zdravje tal.
- Obravnavati vse vidike degradacije tal.
- **Zdrava tla v EU najpozneje do leta 2050.**
- ↓ onesnaženosti tal.
- Blažitev podnebnih sprememb, ↑ odpornosti proti naravnim nesrečam in zagotavljanje prehranske varnosti.

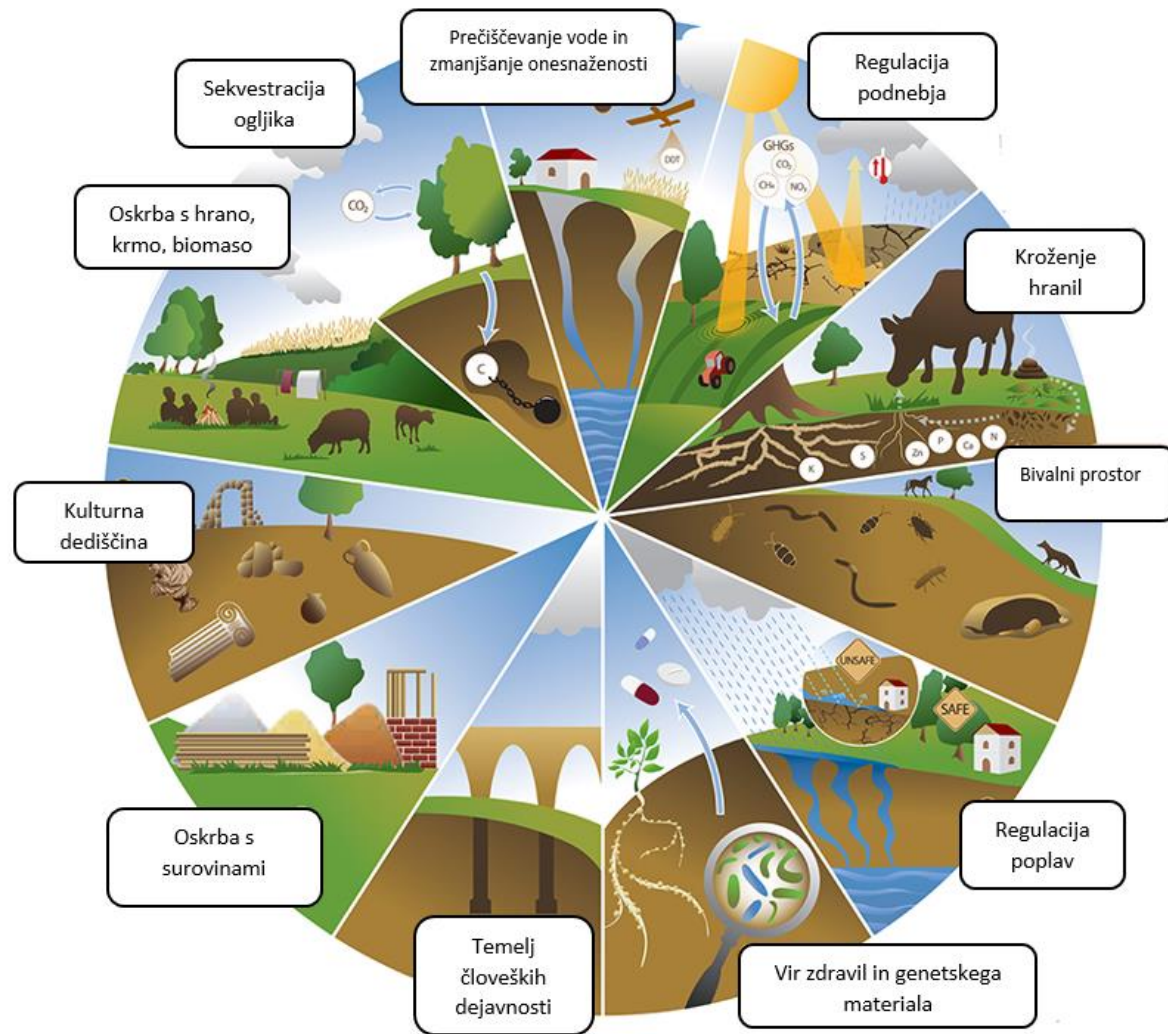

Definicije

„Zdravje tal“ pomeni fizikalno, kemijsko in biološko stanje tal, ki določa njihovo sposobnost, da delujejo kot ključen življenjski sistem in zagotavljajo ekosistemske storitve.

Funkcije in ekosistemске storitve tal

Monitoring tal

Izvaja država.

Okrožja tal → enote tal → odvzemi vzorcev tal.

Vidiki degradacije tal:

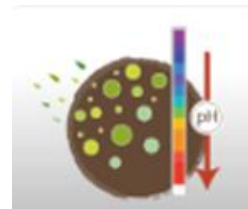
- zaslanjevanje (električna prevodnost);
- izguba organskega ogljika v tleh (npr. vsebnost organskega ogljika, zaloge organskega ogljika);
- zbijanje tal (npr. prostorninska gostota);
- presežena vsebnost hranil v tleh (npr. fosfor, dušik);
- erozija (stopnja erozije tal);

- onesnaževanje (As, Sb, Cd, Co, Cr, Cu, Hg, Pb, Ni, Tl, V, Zn organska določí država);
- zmanjšanje zadrževanja in infiltracije vode (npr. sposobnost zadrževanja vode v vzorcu tal; kapaciteta zraka)
- zakislevanje (npr. pH vrednost);
- izguba biotske pestrosti v tleh (npr. številčnost in raznolikost deževnikov ali avtohtonih mravelj) ter
- uničenje in prekrivanje tal z neprepustnimi materiali (npr. sprememba rabe za namene naselij).

Monitoring tal

Metodologija vzorčenja in analiz tal.

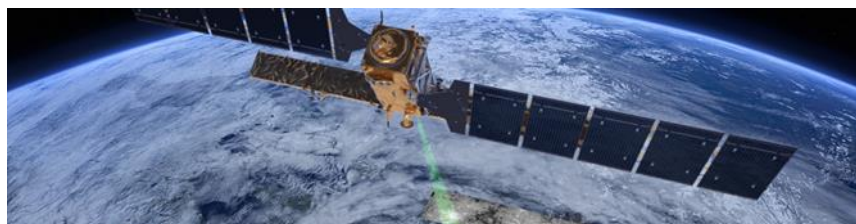
Laboratorij:

- vpeljan sistem vodenja kakovosti,
- usposobljeno osebje,
- ustrezno infrastrukturo in opremo za izvajanje analiznih metod.

Dogovor med komisijo in državo → komisija delno odvzame vzorce tal in izvede analize.

Podatki o tleh → daljinsko zaznavanje, strokovne študije in tehnologije.

Ocena zdravja tal

Ocena zdravja tal → določen vidik degradacije tal in kriteriji za zdravo stanje tal.

Določeni vidiki degradacije tal:

zaslanjevanje, izguba organskega ogljika v tleh, zbijanje tal, presežena vsebnosti hranil v tleh (fosfor), erozija, onesnaževanje, zmanjšanje zadrževanja in infiltracije vode.

Kriterija za zdravo stanje tal:

- ne-zavezujoča trajnostna ciljna vrednost (tri določene na ravni EU) in
- operativna sprožilna vrednost.

Pristojni organ → območja, kriteriji niso izpolnjeni → ukrepi.

Monitoring in ocena zdravja tal

Časovnica monitoringa in ocene zdravja tal:

- vzpostavitev okrožij in enot tal 3 leta in 3 mesece po sprejemu direktive;
- prvo vzorčenje in analize tal se morajo izvesti 5 let po sprejemu direktive;
- prva ocena zdravja tal se mora pripraviti 6 let po sprejemu direktive;
- prvo poročilo se mora pripraviti 6 let 6 mesecev po sprejemu direktive;
- monitoring zdravja tal se izvaja na 6 let, prekrivanje z neprepustnimi materiali in uničenje tal pa na 3 leta.

Trajnostno upravljanje s tlemi

Naloge države:

- opredelitev praks trajnostnega upravljanja s tlemi in regeneracijske prakse;
- prakse, ki negativno vplivajo na tal → upravljavci s tlemi izogibali;
- postopek priprave praks odprt, vključujoč in učinkovit → upravljavci s tlemi sodelujejo pri postopku priprave praks;
- spodbujanje ozaveščenosti o koristih;
- spodbujanje raziskav;
- pregled razpoložljivih instrumentov financiranja in dejavnosti v podporo izvajanju trajnostnega upravljanja s tlemi;
- redno ocenjevati učinkovitost ukrepov.

Trajnostno upravljanje s tlemi

Omilitveni principi, v primeru novega uničenja in prekrivanja tal z neprepustnimi materiali, ki sta del izkoriščanja zemljišč:

- izogibanje in zmanjšanje ter
- nadomestitev.

Upravljanje onesnaženih območji

Postopen pristop, ki temelji na tveganju za zdravje ljudi in okolje.

Identifikacija potencialno onesnaženih območij.

Upravljanje s tveganjem na vseh potencialno onesnaženih območjih in na onesnaženih območjih.

Ocena tveganja za onesnaženo območje:

- nesprejemljivo tveganje za zdravje ljudi ali okolje,
- ukrepe za zmanjšanje tveganja.

Register potencialno onesnaženih in onesnaženih območij.

Načelo onesnaževalec plača.

Zakaj potrebujemo direktivo za tla?

Krovna zakonodaja o varovanju in upravljanju tal v EU še ni sprejeta.

Tla so zaveznik pri reševanju, prilagajanju ali omilitvi sodobnih izzivov, npr.:

- podnebne spremembe,
- naravne nesreče,
- prehranska varnost
- zdravje ljudi in
- biotska pestrost.

Degradacija tal v EU se nadaljuje.

Najlepša hvala za vašo pozornost

Elektronski naslov za
vprašanja, pripombe in komentarje:
petra.karo-bester@gov.si

